

REPUBLIKA SLOVENIJA

KABINET PREDSEDNIKA VLADE

Govor predsednika Vlade RS Janeza Janše na izredni seji Državnega zbora, 13. februar 2006

Velja govorjena beseda!

Spoštovani,

Kmalu bo poteklo tretje leto, kar smo slovenske volivke in volivci na referendumu jasno in nedvoumno izrazili svoje prepričanje, kako si v prihodnje želimo zagotavljati svojo lastno varnost, varnost svoje države in stabilnost širšega evro-atlantskega območja, ki mu pripadamo.

Odločili smo se, da se v tej skupni skrbi povežemo v Severnoatlantsko zvezo, v Nato, v zavezništvo, ki več kot pol stoletja zagotavlja varnost, s tem pa tudi pogoje za blaginjo in razvoj svojih članic na podlagi skupnih vrednot.

Potrdili smo svoje zaupanje v cilje in načela ustanovne listine Združenih narodov ter svojo željo, da bi z vsemi narodi in vladami živeli v miru. Potrdili smo odločenost, da varujemo svobodo, skupno dediščino in civilizacijo svojih narodov, temelječo na načelih demokracije, osebne svobode in vladavine prava - če samo na kratko povzamem Severnoatlantsko pogodbo, temeljni dokument Nata.

Slovenija 29. marca 2004 v Nato ni stopila s figo v žepu. Že temelj vabila Sloveniji na vrhu v Pragi je bila ugotovitev, da je Slovenija pripravljena in sposobna uresničevati vlogo zaveznice in deliti odgovornosti, ki jih članstvo prinaša. Nikoli v predreferendumskih razpravah ni bilo razumeti, da želi biti Slovenija le porabnik varnosti.

Vesel sem, da lahko danes ugotovimo, da je Slovenija polno prevzela svojo zavezniško vlogo: naš dosedanji prispevek je v grobih številkah gledano pač prispevek manjše države članice, a je objektivno gledano dovolj soliden. Tako je bilo v Bosni in Hercegovini, tako je na Kosovu, tako je v Afganistanu, tako bo v Iraku.

Od konca več kot štiri desetletja trajajoče hladne vojne, ko je Nato uspešno zagotavljal mir v Evropi in svobodo svojih članic, in s pojavom novih, asimetričnih groženj državam na naši celini, kot so terorizem, širjenje orožij za množično uničevanje, propadle države, se je Nato pričel soočati z novimi izzivi. Zavezništvo ocenjuje, da bodo glavni vir groženj državljanom držav članic in drugih držav v naslednjih 10 - 15 letih ravno te grožnje.

Iz statičnega zavezništva, osnovanega na velikih teritorialnih silah, se je bil Nato primoran pretvoriti v dinamično zavezništvo, sposobno posredovati povsod tam, od koder prihajajo grožnje varnosti njegovih članic. Vzporedno s preobrazbo sil v drugih državah poteka tudi preobrazba Slovenske vojske.

Mir, varnost in razvoj so danes v globalnem svetu mnogo bolj povezani in prepleteni kot kdajkoli prej. Zato je sodelovanje in usklajevanje med mednarodnimi organizacijami, ki skrbijo za preprečevanje in odpravljanje kriz, izrednega pomena. V tem smislu Nato pogloblja sodelovanje predvsem z Združenimi narodi, Evropsko unijo in Organizacijo za varnost in sodelovanje v Evropi. Ob tem Varnostni svet Združenih narodov ohranja poglobljeno odgovornost za mednarodni mir in varnost.

Čeprav je temelj Zavezništva še vedno 5. člen Severnoatlantske pogodbe, ki zagotavlja kolektivno obrambo članicam, pa so sodobne mednarodne razmere zahtevale, hkrati pa tudi omogočile, da se Nato mnogo bolj angažira pri preprečevanju konfliktov in umirjanja kriznih razmer. Ne le operacije v podporo miru oz. vojaška podpora pokonfliktni obnovi in razvoju, v tesnem sodelovanju predvsem z OZN in Evropsko unijo, ampak tudi pomoč pri humanitarnih in naravnih katastrofah, so postale Natov vsakdan.

Nato je s svojim angažiranjem zaustavil morijo v Bosni in Hercegovini, preprečil humanitarno katastrofo na Kosovu, umiril razmere v Makedoniji,

pomaga pri vzpostavljanju stabilnosti v Afganistanu, preprečuje širjenje terorizma in orožij za množično uničevanje v Sredozemlju, priskočil je na pomoč ob cunamiju v Aziji, pred dvema tednoma je NATO zaključil operacijo pomoči ob potresu v Pakistanu. NATO nudi tudi zračno obrambo ob velikih mednarodnih dogodkih, kot so bile na primer zadnje Olimpijske igre v Atenah ali kot bo letošnje Svetovno prvenstvo v nogometu v Nemčiji. Na prošnjo Afriške unije od lanskega leta, Nato nudi logistično podporo silam te organizacije pri umirjanju razmer v sudanskem Darfurju.

Ob vsej tej aktivnosti Zavezništva, Slovenija ne more in ne stoji križem rok. Uspeh Nata v vsaki misiji in operaciji, za katero se odloči, je odvisen tudi od soglasja in od prispevka Slovenije. S tem prepričanjem smo stopili v zavezništvo in v to verjamemo tudi danes.

Spoštovani!

Naša podpora Natovi misiji usposabljanja iraških varnostnih sil je naša zavestna odločitev. Za tovrstno pomoč je v skladu z resolucijami Varnostnega sveta Organizacije združenih narodov predsednik začasne vlade Iraka Allawi zaprosil Nato junija 2004.

Na tej podlagi so predsedniki vlad oz. držav, vključno s Slovenijo, na vrhu Nata v Istanbulu 28. junija 2004, ponudili Natovo pomoč usposabljanja iraških varnostnih sil. Ob sprejemu odločitve o začetku Natove vojaškoizobraževalne misije v pomoč Iraku je bilo, predvsem zaradi interesa nekaterih zaveznic, vključno s Slovenijo, predvideno, da bi usposabljanje v okviru misije potekalo poleg v Iraku tudi v nekaterih tretjih državah v regiji.

Severnoatlantski svet je zadalžil Natove vojaške oblasti, da preučijo možnosti usposabljanja v Jordaniji in s tem v zvezi pripravijo vojaški nasvet. Bistvo njihovega vojaškega nasveta je bilo, da bi uporaba jordanskih objektov zahtevala precejšnja sredstva, za katera ni razpoložljivih virov, da ni izkazanega interesa iraških oblasti za urjenje v Jordaniji ter da zmogljivosti vzpostavljanja v samem Iraku zadostujejo.

Na podlagi tega nasveta je Vojaški odbor Nata Severnoatlantskemu svetu svetoval, da v Jordaniji do nadaljnjega ne vzpostavlja centra za urjenje iraških častnikov.

Slovenski stalni predstavnik ter stalni predstavnik še ene zaveznice sta na zasedanju Severnoatlantskega sveta 13.4.2005 izrazila nadaljnji interes za usposabljanje iraških varnostnih sil v Jordaniji ali v kateri drugi državi v regiji, vendar sta pri tem ostala osamljena.

S sprejemom omenjene odločitve nobeni zaveznici ni bila zaprta pot za usposabljanje v Jordaniji, vendar bi morala zaveznica usposabljanje sama organizirati in financirati. Tukaj si je potrebno naliti čistega vina! Če bi želeli uresničiti našo dotedanjo namero prispevati k usposabljanju iraških varnostnih sil z urjenjem izven Iraka, bi bil to za nas ali celo za desetkrat večjo državo organizacijsko, varnostno in finančno prevelik zalogaj (za primerjavo: letošnji investicijski in operativni stroški NTM-I v Iraku bodo približno 10 milijard SIT, od česar Slovenija krije približno 0,25%, 99,75% stroškov pa 25 preostalih držav članic). Vkolikor bi Slovenija sama gradila tak center, bi morala zagotoviti najmanj tretjino teh stroškov.

Vlada RS je na podlagi svojih ustavnih in zakonskih pristojnosti odločila o napotitvi 4 častnikov oz. podčastnikov Slovenske vojske v Natovo misijo urjenja iraških častnikov zato, ker:

1. je VS OZN s svojimi resolucijami takšni misiji dal vso potrebno mednarodnopravno legitimnost,
2. je Slovenija že pred dvema letoma sprejela obveznost, da bo sodelovala pri usposabljanju iraških sil
3. se od aprila 2005 do januarja 2006 ni odprla možnost skupnega Natovega usposabljanja v sosednji državi,
4. Slovenija sama ne bi mogla plačati stroškov usposabljanja v sosednji državi,
5. ni bilo ustreznih pogojev za usposabljanje iraških sil v Sloveniji,
6. je obstajala potreba popolnitve nezapolnjenih mest inštruktorjev v Natovi misiji usposabljanja v Iraku

7. pri usposabljanju iraških varnostnih sil po svojih zmožnostih sodelujejo vse članice zveze NATO

Prepričan sem, da bodo pripadniki SV odlično opravljali svojo pomembno nalogo. Ponosen sem, da pripadniki Slovenske vojske predano služijo svoji domovini, pomagajo pri odpravljanju kriz na nestabilnih območjih in prispevajo h krepitvi svetovnega miru.

Nato ni vsemogočen. Stori lahko le tisto, za kar so njegove članice pripravljene prispevati - tako finančno kot s človeškimi viri. Odkar smo postali članica, smo pogosto priča razkoraku med političnimi ambicijami in visokimi pričakovanji, kje vse bi na primer Nato lahko pomagal, ter konkretnimi prispevki članic v same operacije.

Slovenski prispevek doslej ni bil nepomemben. Tudi vnaprej si bomo po svojih močeh prizadevali, da bo Zavezništvo uspešno, tudi ob našem sodelovanju, v svojih misijah in operacijah v podporo miru.